

Beroepsprofielen in de binnenvaart en Europa 9 november 2005, Rotterdam

Sheet 1 Intro

Mijn naam is Claire Freling. Ik ben een zelfstandig gevestigd consultant en in deze door het CBRB gevraagd om hier vandaag een presentatie te verzorgen.

Vertrekpunt is de wens om tot harmonisatie te komen van de beroepsopleidingen in de binnenvaart.

In een eerste verkenning zijn een aantal beroepsprofielen uit de CCR landen met elkaar vergeleken. Concreet is er gekeken naar de bestaande profielen van Matroos en Schipper.

In deze presentatie geef ik een toelichting op de bevindingen uit deze eerste studie.

Sheet 2 Uitgangspunten

Bij de verkenning is uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Het doel is om tot harmonisatie van de beroepsopleidingen te komen

Hiervoor is nodig dat in eerste instantie tot uniformering van de beschrijving van de beroepsprofielen gekomen wordt. De beroepsprofielen vormen immers de basis voor:

- de opleiding
- de op te bouwen beroepservaring
- de examinering
- en de certificering.

- Als vertrekpunt is genomen het reeds bestaande materiaal van de CCR-landen.

Bij de eerste verkenning was materiaal beschikbaar vanuit Duitsland, België en Nederland. In het verdere vervolg zal ook het materiaal uit de andere belanghebbende landen betrokken moeten worden.

- De eigendom van de beroepsprofielen komt toe aan de sociale partners. Zij zijn degenen die bepalen welke inhoud aan de profielen kan worden toegekend.

Het is goed om dit uitgangspunt in de loop van het onderzoek steeds in gedachten te houden. Ondersteuning en advisering kan bijdragen tot harmonisatie. De uiteindelijke beslissing over de inhoud van de beroepsprofielen ligt bij de werknemers- en werkgeversorganisaties.

Sheet 3 Conclusies uit de verkenning

De verkenning heeft aanleiding gegeven tot het trekken van enkele conclusies en het doen van enige aanbevelingen. Er kan een onderverdeling worden gemaakt in opmerkingen over:

- de inhoud
- het format en kader
- het proces

Sheet 4 Conclusies Inhoud

Inhoud

- de profielen vertonen op hoofdlijnen veel overeenkomsten
- Matrozen zijn voornamelijk belast met assisterende werkzaamheden, schippers zijn de gezagvoerders die de verantwoordelijkheid over het schip dragen
- De hoofdtaken komen in de verschillende profielen overeen, al worden ze anders benoemd.
In het Duitse en Belgische profiel van de matroos wordt bijvoorbeeld gesproken over “toezicht houden op stilliggend schip en zijn lading”. In het Nederlandse profiel is dit niet als kerntaak opgenomen. Wel komt dit zijdelings aan de orde bij de beroepscompetentie “het ondersteunen van laden en lossen”
- De uitwerking van de hoofdtaken levert vervolgens een divers beeld op.
In het Belgische profiel van de schipper wordt bijvoorbeeld gesproken over het ontvangen en geven van informatie als hoofdtak (functie). In het Nederlandse profiel zijn de eisen t.a.v. de communicatie verwerkt in de beschrijving van het proces dat gekoppeld is aan een beroepscompetentie en kerntaak
- om tot eenduidig vergelijk te komen is het aan te bevelen om bij het beroepsprofiel van schipper, de schipper als werknemer als vertrekpunt te kiezen. De nautische context staat dan centraal en de ondernemersvaardigheden kunnen dan buiten beschouwing gelaten worden. Sneller wordt bereikt dat er een situatie ontstaat die vergelijking gemakkelijker mogelijk maakt.
- een gedetailleerd vergelijk op inhoud is vanuit de huidige documentatie moeilijk omdat een uniform referentiekader ontbreekt. Om tot een gerichte inhoudelijke vergelijking te kunnen komen dient eerst een gemeenschappelijk vertrekpunt geformuleerd te worden.

Sheet 5 Format en kader

Conclusies:

- er bestaat een verschil in de gehanteerde terminologie
De Belgische profielen gaan uit van functies, activiteiten en daaraan gekoppeld competenties, of anders gezegd clusters van taken, taken en competenties.
De Duitse profielen spreken van beroepskwalificaties en van noodzakelijke kennis en vaardigheden en gewenste kennis en vaardigheden.
De Nederlandse profielen spreken van kerntaken, kernopgaven en beroepscompetenties.
- er is een verschil in benadering bij de opzet van de profielen
Grofweg kan onderscheiden worden de benadering waarbij de activiteiten en competenties aan elkaar gekoppeld worden en de benadering waarbij de werkprocessen en de competenties aan elkaar gekoppeld worden

Voorbeeld

Belgisch profiel matroos		Nederlands profiel matroos	
Taakcluster	Assisteren bij het manoeuvreren	Kerntaak	Ondersteunen bij nautische werkzaamheden
Taak	Uithalen en inhalen van het anker	Beroepscompetentie	Ondersteunen bij het meren, ontmeren en ankeren

Competentie	Kunnen bedienen van de ankerlier, dit op commando van de schipper of stuurman	Proces	Laat anker vallen/haalt anker op en maakt daarbij waar mogelijk gebruik van de ankerlier
-------------	---	--------	--

Uit het voorbeeld blijkt tevens dat in de opzet van de profielen gemakkelijk verschillende abstractieniveau's kunnen ontstaan.

Aanbevelingen:

I. Een gemeenschappelijk referentiekader kiezen

bijvoorbeeld:

- Als uitgangspunt kiezen om de activiteiten en werkprocessen aan elkaar te koppelen of
- Als uitgangspunt kiezen dat competenties geformuleerd worden op basis van kennis, vaardigheden en gedrag

II. Kiezen voor uniformiteit in abstractieniveau

- aansluiten bij bijvoorbeeld het European Qualification Framework (een initiatief van de Europese Commissie om de mobiliteit op de Europese arbeidsmarkt te bevorderen. Het framework biedt een brugfunctie tussen de verschillende onderwijssystemen. Er worden 8 verschillende referentieniveau's onderscheiden waar leerresultaten aan gekoppeld zijn.) Het EQF komt niet in de plaats van reeds bestaande kwalificaties. Het biedt aan landen de mogelijkheid om te kiezen op welk niveau zij aan willen sluiten in het framework.

III. In een werkgroep de terminologie definiëren en vaststellen.

De vastgestelde terminologie als vertrekpunt gebruiken bij het invullen van de profielen. Het ligt voor de hand hiervoor een werkgroep in te richten.

Sheet 6 Conclusies Proces

Proces

Om tot een goed vergelijk van de beroepsprofielen te kunnen komen dienen een aantal stappen doorlopen te worden.

Het proces zou dan als volgt ingericht kunnen worden:

- er wordt een werkgroep ingericht om een eenduidig begrippenkader te formuleren
- de werkgroep verricht tevens een studie naar de mogelijkheden van aansluiting en/of koppeling aan het European Qualification Framework.
- het begrippenkader wordt ter toetsing, via de koepelorganisaties EBU en ESO, voorgelegd aan de betrokken sociale partners
- zodra het begrippenkader definitief is vastgesteld wordt de inhoud van de beroepsprofielen geformuleerd langs het format
- het dan beschikbare materiaal leent zich vervolgens goed voor het uitvoeren van een gedetailleerde vergelijkbaarheidsstudie.